

Veien til uføretrygd i Norge

Knut Røed

*Stiftelsen Frischsenteret for samfunnsøkonomisk
forskning*

Ragnar Frisch Centre for Economic Research

www.frisch.uio.no

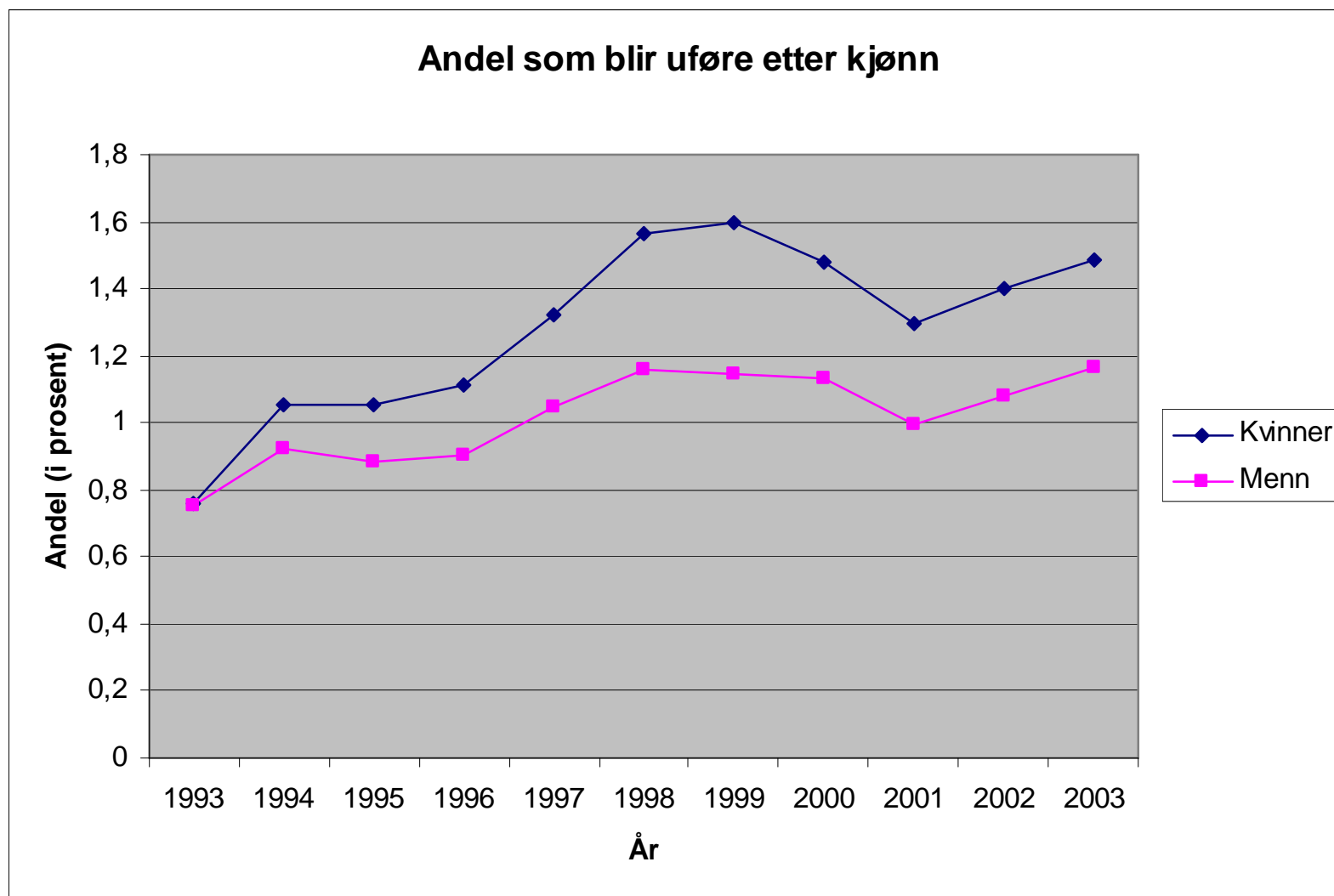
Spørsmålene

- Hvilke kjennetegn og begivenheter er forbundet med høy risiko for (senere) uførhet?
- Hva slags arbeidsmarkeds- og trygdehistorie har personer som blir uføre?

Datagrunnlag

- Koblede administrative registerdata for hele Norges befolkning. Opplysninger om kjønn, alder, nasjonalitet, utdanning, yrke, arbeidsplass, inntektshistorie, trygdehistorie.

Nye uføre i aldersgruppen 30-66 år (som andel av ikke-uføre)

Multivariat analyse av risikofaktorer

- Uførhet i 2003, gitt at man var sysselsatt, mellom 30 og 55 år, og ikke ufør i 1992, og fortsatt bosatt i Norge i 2003.
- I gjennomsnitt en uføresannsynlighet på 11,7 prosent. Vi undersøker hvordan denne sannsynligheten påvirkes *partielt* av ulike kjennetegn og begivenheter.
- Analysen er *deskriptiv*, dvs. at de fleste "effekter" vil representere en blanding av kausalitet og uobservert seleksjon.

Yrke og utdanning

- Jo høyere utdanning, desto lavere uførerisiko: 17 års utdanning er forbundet med en reduksjon i uførerisiko på 10 prosentpoeng (85 prosent), sammenhold med kun grunnskole.
- Stor variasjon i risiko mellom ulike yrkesgrupper. Høyest uførerisiko blant pleiere og servitører. Lavest blant folk i økonomisk/administrative fag.

Kjønn og familiesitasjon

- Å være kvinne er forbundet med en økning i uførerisiko på 4,4 prosentpoeng (37,9 prosent).
- Å være gift reduserer uførerisikoen med 3 prosentpoeng (25,8 prosent), sammenholdt med å være ugift.
- Å være skilt er forbundet med en økning i uførerisikoen på 1,6 prosentpoeng (13,3 prosent). En skilsmisse *etter 1992* øker risikoen med 3,9 prosent (33,5 prosent).
- Hjemmeværende ektefelle er forbundet med økt uførerisiko på 3,7 prosentpoeng (31,2 prosent)
- Uførerisikoen faller generelt med antallet barn, men stiger litt igjen når antallet barn overstiger 4. Kombinasjonen av hjemmeværende ektefelle og mange barn innebærer økt uførerisiko.

Nasjonalitet

- Innvandrere fra Vest-Europa har om lag samme uførerisiko som nordmenn.
- Å være innvandrer fra Øst-Europa er forbundet med økt uførerisiko på 7,4 prosentpoeng (63,2 prosent).
- Å være innvandrer fra Asia (unntatt Sørøst-Asia og Midtøsten) er forbundet med økt uførerisiko på 20,7 prosentpoeng (176,5 prosent).
- Å være innvandrer fra Nord-Afrika er forbundet med økt uførerisiko på 35 prosentpoeng (299 prosent).

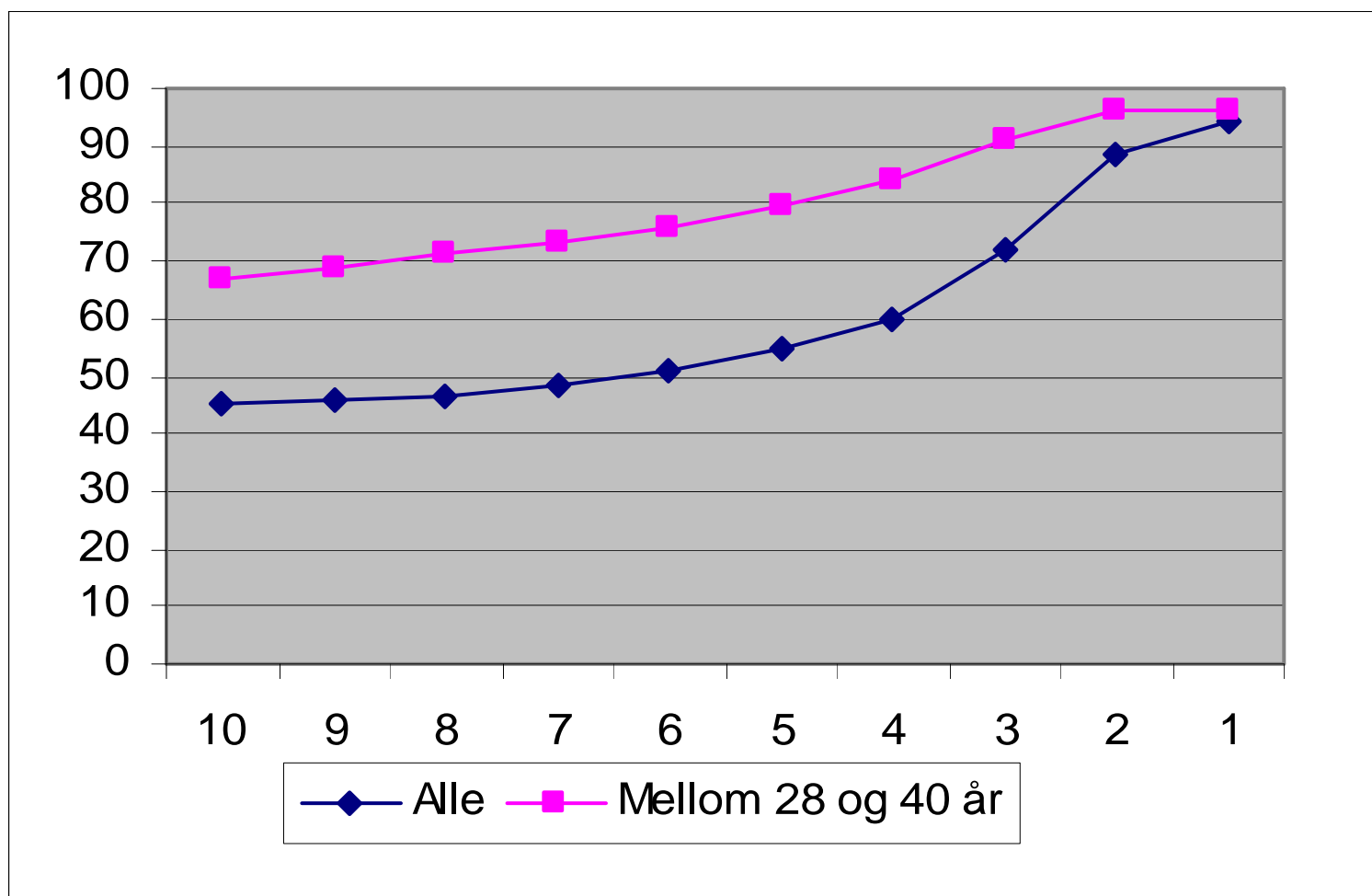
Nedbemanning

- Vi undersøker virkningen av at den arbeidsplassen man hadde i 1992 ble nedbemannet eller nedlagt i løpet av de neste 8 årene.
- Uførerisikoen er større desto større nedbemanning arbeidsplassen har vært utsatt for. Nedleggelse av 1992-arbeidsplassen er forbundet med en økt uførerisiko på 1,9 prosentpoeng (16,3 prosent).
- Nedbemanning av 1992-arbeidsplassene kan forklare om lag 5 prosent av tilstrømningen til uføretrygd i perioden 1993-2003.

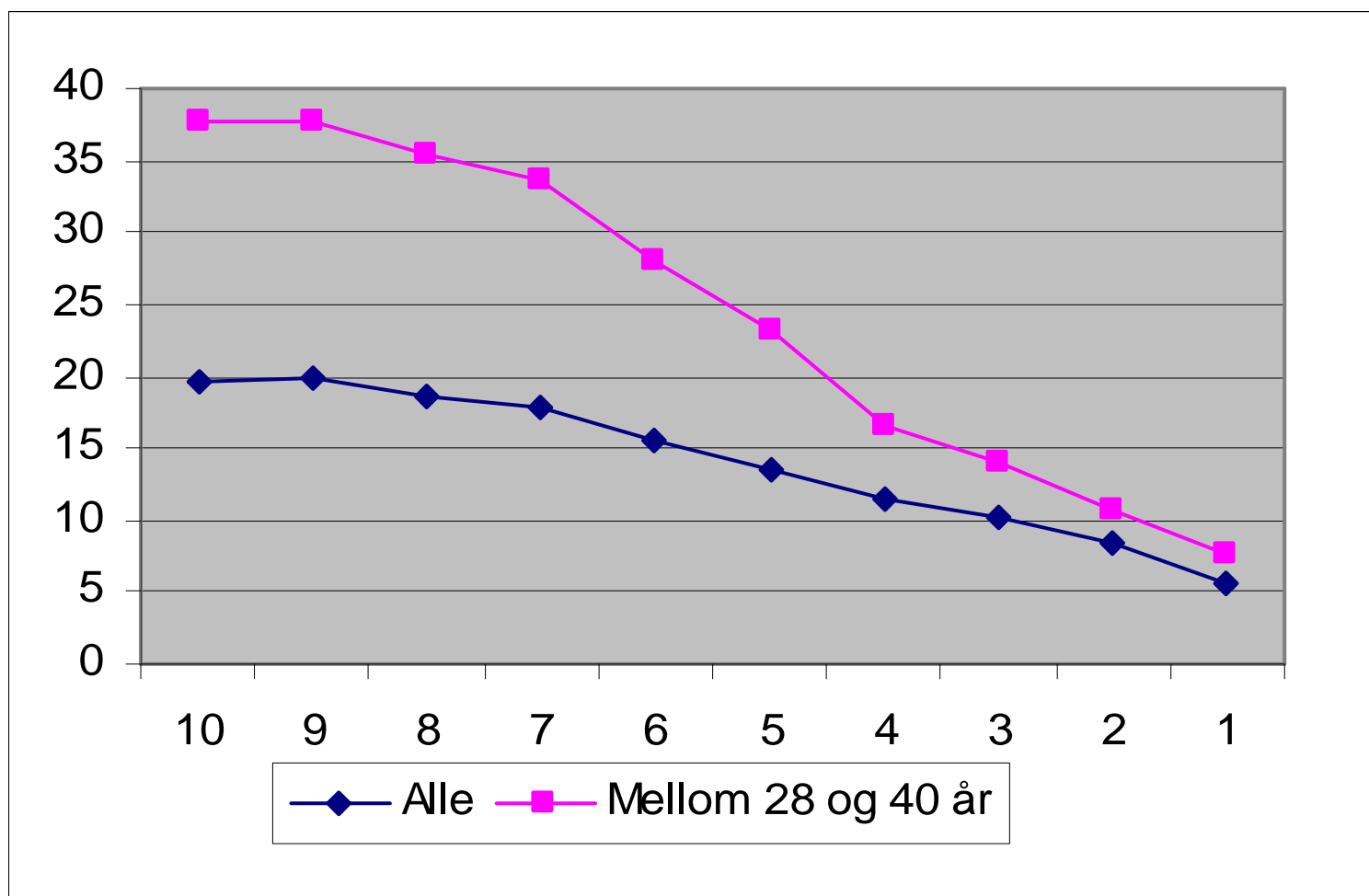
Historien til nye uføre i 2002

- I gjennomsnitt hadde nye uføre i 2002 i perioden etter 1992 mottatt trygde- eller sosialhjelpsytelser i 45,4 måneder.
- 40 prosent hadde vært registrert som arbeidsledig jobbsøker. Tilsvarende tall for sysselsatte i 2002 (med samme aldersfordeling) var 26 prosent. I gjennomsnitt hadde nye uføre med ledighetserfaring bak seg 2 år med ledighet siden 1992.
- 22 prosent hadde mottatt sosialhjelp.
- 51 prosent hadde mottatt rehabiliteringspenger.
- 25 prosent hadde deltatt på yrkesrettet attføring.

Andel med trygd/sosialhjelp i årene før innvilgelse av uføretrygd

Andel med registrert arbeidsledighetsforløp i årene før innvilgelse av uføretrygd

Trygd/sosialhjelp 10 år før

	Alle	Under 40	41-50	60+
Sosialhjelp	8,9	27,6	15,9	3,7
Ledighet	19,6	37,7	24,4	15,2
Sykep.	23,0	19,4	25,2	22,9
Rehab.p.	5,7	12,9	9,1	3,5
Attføring	4,4	10,7	7,2	2,5

Kompensasjonsgrad (inklusive tjenestepensjon, før skatt)

	Gjennomsnitt	Median	10. persentil	90. persentil	Andel over 100%	Gj.sn. pensjon
Alle	66,9	62,5	44,9	88,9	6,9	183 000
Kjønn:						
Kvinner	68,9	64,8	45,2	95,9	8,7	155 000
Menn	65,2	60,9	44,6	83,5	5,5	206 000
Antall barn mellom 0 og 18 år i 2002:						
Ingen barn	65,9	62,2	44,9	86,3	6,2	181 000
1 barn	69,7	65,0	44,5	96,8	8,4	192 000
2 barn	78,0	69,0	44,3	122,7	16,9	217 000
3 eller flere barn	92,8	77,4	51,0	129,9	24,4	239 000

